

Hij merkt op, dat hier gesproken wordt over het huis Gods, de kerk.

"In dit licht zijn de sleutelen des hemelrijks hier juist opgevat, sleutelen van het Huis Gods, de kerk. Alleen een onjuiste exegese van Matth. 16 vs 19 kan hier in de sleutelen des hemelrijks het koninkrijk Gods (in) lezen."

Hier bereikt de verwarring in de betoogen van Dr Westerink wel een dieptepunt.

Enkele malen is hij in aanraking gekomen met de uitdrukking „sleutelen des hemelrijks". Allereerst bij de bespreking van Zondag 31 H.C. en nu opnieuw in het formulier voor de bevestiging van dienaren des Woords.

Beide keeren passen de teksten en termen niet in zijn schema. Beide keeren verwingt hij ze naar eigen vooropgezette visie. Beide keeren doet hij dat door te poneeren, dat de uitdrukkingen „hemelrijk" en „koninkrijk Gods" allermint identiek zijn.

Maar werd bij Zondag 31 de uitdrukking „hemelrijk" gelijkgesteld met den hemel, thans wordt zij geïdentificeerd met de kerk, het huis Gods.

Elke eenheid van conceptie is hier bij Dr Westerink zoek. Zelfs in zijn verwingingspogingen heerscht verwarrende tegenstrijdigheid.

We hebben bij onze uiteenzetting over het karakter van de kerk als volksvergadering van het koninkrijk der hemelen en bij de behandeling van Zondag 31 H.C. reeds uitvoerig gesproken over Matth. 16 : 19 en aangewezen, dat de strijd van Dr Westerink tegen identificatie van hemelrijk en koninkrijk Gods schending beteekent van de regelen van goede exegese.

Waar zijn promotor, Prof. Groshede, in diens kom-

mentaar verklaart, dat de sleutelen niet zijn de sleutelen van de kerk maar van het koninkrijk der hemelen en deze exegeet dit laatste steeds opvat als identiek met het koninkrijk Gods (daarin o.a. gevolgd door Dr H. N. Ridderbos, K.V. Mattheus II, pag. 13), wijst Dr Westerink deze exegese af zonder tegen haar een deugdelijk argument aan te voeren.

Zelf geeft hij twee uitleggingen, die geheel van elkaar afwijken en beide onhoudbaar zijn.

Juist op het punt van de exegese van Matth. 16 : 19 en van het gebruik van deze Schriftplaats in de Gereformeerde belijdenisschriften en liturgische formulieren blijkt heel sterk, tot welk een dwaze capriolen de dwang van een verkeerd wijsgeerig systeem Dr Westerink heeft gevoerd.

Tenslotte nog aandacht voor één uitdrukking uit dit bevestigingsformulier voor de dienaren des Woords.

In de zegenbede voor den herder en leeraar wordt gevraagd: „God..... regeere u zoo in uw bediening, dat gij daarin behoorlijk en vruchtbaar moogt wandelen, tot grootmaking Zijns Naams, en tot uitbreiding van het rijk Zijns Zoons Jezus Christus".

Hierin spreekt de belijdenis, dat de dienst van het Woord de bediening is van het evangelie van het koninkrijk.

Jezus Christus doet het koninkrijk van God, dat ook Zijn rijk is, komen door de prediking van Zijn Woord in de vergadering van Zijn volk (vgl. Zond. 48 H.C., art. 36 N.G.B.).

Woorddienst is rijkswerk!

Amsterdam.

J. FABER.

Aangaande mij en mijn huis

GEZINSLEVEN

Deze zes haat de Heere, ja zeven zijn zijne ziel een gruwel. Spr. 6 : 16.

Ook hier is weer de groote opvoeder aan het woord, die zich richt tot „zijn zoon". „Mijn zoon", aldus spreekt hij hem aan. Hij wil hem nu waarschuwen tegen de zonde, door hem het ernstige, afschuwelijke, vreeselijke karakter der zonde klaar voor oogen te stellen.

Een taak, die rust op elken opvoeder; en zeer zeker op elken vader en moeder. De zonde is de groote vijand, die elk kind, komende in de wereld, ook later, bij het opgroeien, ja het geheele leven door, bedreigt; die het kind altijd en overal vergezelt, omdat ze den zetel heeft in het hart; het kwaad, waarvan de duivel zich bedient, om het menschenkind hier reeds het leven te verpesten en het in het eeuwig verderf te storten.

„Hoedt u voor de zonde" is zeer stellig een van de grondmotieven der christelijke opvoeding. Vanaf het begin zal het kind moeten verstaan, daar tegen een beslist afwijzende, een antithetische houding aan te nemen; nocht daarmee het op een accoordje te moeten goelen.

Te noodzakelijker wordt dit nog, nu er het algemeen streven is, om de zonde als iets onschuldigs voor te stellen, en haar booze, satanische karakter te verbergen. „Is dat nu zoo erg, zich eens een keertje dronken te drinken! Wordt zoo pas niet alleen de jongen tenslotte een man?" „Is dat nu zoo erg, zoo nu en dan eens een stevigen vloek te gebruiken! Of is dat niet daarentegen kereelstaal?" „Is dat nu zoo erg een paar jaartjes van je leven eens wat te boemelen, het er eens van te nemen. Je kunt toch nog genoeg ellende beleven!" „Is dat nu zoo erg, zoo eens één of twee keer per jaar onder te duiken in het kwaad; en zoo eens kennis te maken met wat er in de wereld te koop is, 't zij in eigen omgeving, maar liever in een groote stad, of nog beter in het buitenland?" Is dat nu zoo erg, dat je je eens flink en zelfstandig toont tegenover je ouders, brave menschen — toegegeven —; maar toch hopeloos bekrompen en ouderwetsch; en daarom het je vrienden laat zien, dat je best eigen weg durft te gaan?" „Staat er tenslotte ook niet in den Bijbel: „Beproeft alle dingen en behoudt het goede?"

„Wat komt er vaak terecht van die vrome femelars, die geen kerkbeurt vernemen, trouw ter catechisatie gaan, ook nog lid zijn van een Jon-ge-lings-vereeniging! En die het niet zoo nauw nemen, komen vooruit en vinden hun weg wel in de wereld!"

Dat is de houding en de taal van vele jonge menschen, ook onder jongelui van Christelijken, van Gereformeerden huize. En, wat erger is, daarin worden ze vaak nog gestijfd door de volwassenen, als deze met welgevallen dat vrije, van durf getuigende, optreden beschouwen en zelfs aanmoedigen. „Zoo is de wereld nu eenmaal", zeggen ze dan; „je moet wat geven en wat nemen; je kunt niet al te rechtvaardig wezen; met een dominee is het nog wat anders, maar wie vooruit wil komen, moet wel eens wat over zijn kant kunnen laten gaan. Ik houd wel van die jongens, die eens uit den band durven te springen. Je zult zien, dat worden later „je" menschen!"

Hoe gevaarlijk, hoe levensgevaarlijk is dit alles. Hoe kan dit alles vader en moeder benauwen! Hoe hun kind te midden van alle verleiding en verzoeking te bewaren, en het de oogen te openen voor het gevaar, dat altijd op den loer ligt?

Door te doen, wat de Sprekendichter hier doet. En het kind tot zich te roepen; hun kind, dat in het verbond is opgenomen; wiens God de HEERE is; in

Wiens Naam het gedoopt is; zeker, de zoon van vader en moeder, maar tegelijk kind van God, Die niet alleen er beslag op legt, maar Zich meer over dit kind ontfermt, dan ooit een aardse vader doen kan. Elk kind houdt van zijn ouders — maar hoe behoort het dan zijn God en Vader niet lief te hebben, aan Wien het alles te danken heeft, en Die alles voor Zijn kind wil zijn en dat in den doop bezegeld en bekrachtigd heeft, en daarom ook wil, dat het kind Hem liefheeft, naar Hem luistert, Hem gehoorzaamt.

Daar komt alles op aan: hoe het kind staat tegenover den Heere. Is Hij voor hem, zooals bij de heidenen, de Almachtige, Die over alles te beschikken heeft, over je wel en je wee, en Die je daarom zooveel mogelijk tot vriend moet houden —; is Hij de wreede, strenge God, Die altijd waakzaam is, om te speuren of Hij Zijn menschenkind ook op kwaad kan betrappen, om het dan met Zijn wraak te treffen — zooals Luther aanvankelijk ook God beschouwde — of is Hij de genadige en barmhartige God, Die Zijn hand legt op zijn hoofd en zegt: „Jongen, meisje, je bent van Mij, Mijn zoon, Mijn dochter: Geef Mij je hart, je liefde; Ik zorg voor je, en waak over je; geef je hart niet aan een vreemde, waar je zeker om zult komen".

En waar het kind, door het onderricht en de opvoeding zijner ouders, niet het minst ook doordat de ouders in hun spreken en heel hun houding betonen, zoo zelf ook hun God te kennen en te dienen — en dat alles onder den zegen des Heeren, Die op het planten en natmaken der ouders Zijn wasdom geeft — waar het kind zoo God heeft leeren kennen, pas daar is plaats voor de vermaning: „Deze zes haat de HEERE; ja zeven zijn Zijne ziel een gruwel".

Maar daarover dan een volgende keer.

HUISMAN.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Tot mijn schrik zie ik reeds tot driemaal toe te hebben beloofd, op iets in een volgende brief te zullen terugkomen. Dat is wel wat veel voor een mensch, die de waarschuwing van den apostel Jacobus niet mag vergeten. Maar ik sprak van een volgende, en voorts gold het hier feitelijk eenzelfde ding, n.l. den modernen mensch, dat zeer voorname wezen, te leeren kennen, waartoe de historie, mits gezien in het licht der Schrift, ons zeer goed dienen kan.

Immers moet de nadruk gelegd op het woord: mensch, en de mensch blijft van nature de eeuwen door altijd dezelfde. Ten allen tijd is hij „modern" geweest, d.w.z. hij zou steeds alles vernieuwen, inzonderheid zichzelf, uit eigen kracht. Ten allen tijde was hij de ketter, die het Woord des Heeren weersprak.

Bossuet, die de kinderen Gods in zijn vaderland vervolgde, gaf van den ketter deze definitie: hij is een mensch, die een eigen opinie heeft, daarin zelfs „opiniatre", d.w.z. hardnekkig is.

Volgens Bossuet behoorde de mensch zich aan de kerk, de roomsche kerk, te onderwerpen, feitelijk aan hetgeen Bossuet voor hem dacht.

Want hij vloog woedend op, toen een andere groote in de Fransche kerk zijn geschriften op hun zuiverheid wilde doen onderzoeken.

Maar de schrijver van het boek der ketteren, van wien ik in een vorigen brief reeds iets vertelde, constateert: de moderne mensch is een ketter, die zijn

eigen opinie boven alles stelt, geen autoriteit van buiten wil erkennen, maar zich slechts van uit eigen binnenste wil laten regeren.

En zooals ik zei begint hij dan bij Simon den toevenaar en komt tenslotte tot Tolstoi. Eigenlijk zijn deze menschen de heiligen, groote mannen, die allen in weerwil van hun soms wonderlijke denkbeelden iets van de waarheid hebben gezien.

Toch is er in onzen tijd wel wat nieuws.

In vroegere eeuwen waren die ketteren eenlingen, die het waagden zich tegenover een machtige kerk, gesteund door een machtigen staat, te verzetten. Walter Nigg spreekt steeds van de kerk, maar doelt eigenlijk meest op de roomsche kerk der middeleeuwen.

En de ketteren zijn niet zij, die bogen voor de autoriteit van het Woord Gods en daarom door die kerk werden vervolgd, maar zij, die voor alles ingingen tegen het Woord des Heeren.

Allengs zijn de helken verhangen.

Voorheen was de kerk in de meerderheid, zij was boven. Thans is zij in de minderheid, onder. Miljoenen menschen hebben met alle kerk gebroken, Miljoenen christenen, zegt Walter Nigg.

Zij vormen in Europa verreweg de meerderheid. De kerk is in een verdedigende positie gekomen. Eigenlijk werd de ketter de normale, gewone mensch.

Dat zette reeds in de vorige eeuw goed in. Welk een ommekeer.

De menschen begonnen te haten de hiërarchie, den dwang, het dogma, alle autoriteit. Radicale verandering.

En in de twintigste eeuw zette deze afval zich door. Dit is geen atheïsme, „godloosheid". Neen, alleen maar verzet tegen alle macht buiten den mensch. Een schreeuw om vrijheid, welke de moderne mensch liefheeft met een gloeiende liefde. Geen vreemde macht van buiten zal over hem heerschen. En komt men hem aan met een bewijsovering, dan wil hij die met zijn verstand kunnen billijken.

Hij is nog altijd de mensch der rede, hoezeer het irrationalisme hem parten spelen mag. Het rationalisme is nog altijd het hoofdprobleem van onzen tijd, met zijn „zakelijkheid" en „planung".

Die moderne mensch wil vóór alles „waarheid". De waarheid stelt hij verre boven de vrome leugen. Het is geen verwerping van het „goddelijke". De moderne mensch kan spreken als de oude Heraclit, die zei tot degenen, die zijn woning wilden binnengaan: treedt binnen, want ook hier wonen goden.

Toch is hier een groot gevaar. N.l. dat van het nihilisme.

Als de mensch nu niets meer wil kennen dan deze aarde en niets hoogers, als hij alles verwerpt en nader tot het niets. Zooals bijv. een Sartre, die den mensch geheel op zichzelf stelt, zuiver eenling, zonder eenige hulp van buiten, en met de eigen ook aanvaarde verantwoordelijkheid.

Dat nihilisme stelt zelfs het zijn des menschen „in Frage".

Inplaats van het optimisme der achttiende eeuw met zijn vooruitgang, kwamen nu de apocalyptische ruiters stormen over Europa en wierpen alles in puin. Het dreigt een chaos te worden. De lampen gaan uit in Europa. Alles duisternis. Het einde was en zal nog kunnen zijn een catastrofe, van welker gruwzaamheid wij ons geen voorstelling kunnen maken. Daar is een wereldonweer losgebarsten met schrikkelijke bliksemstralen en vreeselijken donder.

En dan gaat niet alleen maar de kerk, maar ook de staat van het avondland ten onder. Tenzij er bezinning komt.

En nu wil men den ondergang van het avondland wel keeren met politiek-maatschappelijke vindingen, maar dit zal niet helpen. De christelijke erfenis wordt door communisme en kapitalisme verwoest.

Beide wurgen elk op zijn eigen wijze de ziel des menschen, nemen de individualiteit weg en het spooksel van den mierenstaat komt voor ons opdagen in het totalitarisme.

Zal er geen hulp kunnen dagen?

Ja, zegt Walter Nigg, want de orkaan is thans tot zijn hoogtepunt gekomen en dan volgt de „Umschlag", de ommekeer. Daar werken nu onder de oppervlakte van het leven nieuwe gezonde krachten, die hoop geven, dat de moderne mensch toch genezing vindt.

De beide wereldoorlogen hebben veel veranderd. Over Europa is gekomen wat Nietzsche en Kierkegaard hebben geprofeteerd. Maar dit ligt nu achter ons. Nu alle krachten ingespannen, om weer datgene te doen herleven, wat ons een derden wereldkrijg kan besparen.

Walter Nigg ziet den modernen mensch, althans vele rijke geesten in onze moderne wereld, op weg naar huis.

Hij doet zulks met een bewusten wil. Hij wil weer een vaderland hebben, waarin hij zich thuis gevoelt, een bodem waarin hij weer wortelen kan. Reeds Nietzsche heeft dit verlangen gekend: o, zoo riep hij uit, o, Zarathustra, weet gij het wel, dit zoeken naar een tehuis — het vreet mij op. Daarnaar vraag ik, daarnaar zoek ik, ik vind het niet. O, ewiges Überall, o, ewiges Irgendwo, o, ewiges Umsonst.

En heeft de schilder Van Gogh dit verlangen van den modernen mensch niet in beeld gebracht? De ketter heeft lang als stuurloos rondgeworven, nu is het avond en hij keert naar huis terug.

Het is geen terugkeer tot den Christus der Schrif-

riteit van
uit eigen
den too-
enlijk zijn
die allen
elden iets

ingen, die
kerk, ge-
n. Walter
elt eigen-
euwen.

de auto-
die kerk
gingen te-

z, zij was
er. Milli-
oken. Mil-

erheid. De
Eigenlijk

Welk een

archie, den
verande-

zich door.

en, alleen
nsh. Een
nsh lief-
de macht
men hem
met zijn

zezer het
r rationa-
nzen tijd,

heid". De
ugen. Het
moderne
ie zei tot
in: treedt

van het

dan deze
pt en na-
ing, zon-
ook aan-

schen „im

nde eeuw
alyptische
s in pijn.
gaan uit
n zal nog
ruwzaam-
ten. Daar
trikkelijke

maar ook
zij er be-

avondland
indingen,
nis wordt

ziel des
et spook-
en in het

thans tot
machlag",
pervlakte
hoop ge-
vindt.

eranderd.
n Kierke-
n achter
e datgene
krijg kan

althans
op weg

wil weer
gevoelt,
n. Reeds
o riep hij
ken naar
vraag ik,
ges Über-

ngen van
? De ket-
nu is het

er Schrif-

ten, tot de kerk, die het Woord Gods heeft bewaard.

Walter Nigg wil van zulk een terugkeer niet weten. De moderne mens wil van geen kerk meer weten. Daarom noemt men hem ten onzent ook „buitenkerkelijk". Een naar waarheid verlangend wezen, een zoeker van religie, maar van een zich voegen tot de ware, zelfs tot eenige kerk is er geen sprake.

Daarom meent men, dat de leeraren der kerk die buitenkerkelijken moeten opzoeken, tot zelfs in de bioscoop of op het sportveld.

En dan een waarheid — die hem niet afstoot natuurlijk.

Men beroept zich dan wel op den apostel Paulus, die de menschen eerst voedde met melk, en niet met vaste spijs. Het is onzin, zei Vinet eens, want de melk, die de apostel bedoelde, bevatte reeds alle levenswaarheden, die een mensch tot zijn behoud behoeft.

Maar goed, de moderne mens is aan de kerk ontgroeid.

Hij wil niet terugkeeren. Hij wil een „Heimkehr".

D.w.z. het moet een nieuwe terugkeer zijn, een moderne, den modernen mens waardig, die niets van het moderne levensgevoel en het moderne wereldbewustzijn en van alles, wat hij dan aan moderne waarden verwierf, wil opgeven. Hij blijft de mens, die geen andere autoriteit erkent dan zichzelf.

Hij is de nieuwe Odysseus, die naar huis wil, maar zooveel gevaren heeft te overwinnen. Daar is de nimf Kalypso en hij moet tusschen Scylla en Charybdis heen.

Het is, zegt Walter Nigg, niet gemakkelijk, om aan dit verlangen een grijpbare gestalte te geven.

De eigenlijke naam is nog niet ontdekt. Er moet komen een nieuwe religieuze sprake. Wij weten, dat de wereldkerk er al mee bezig is, en Barth en zijn vrienden werken er aan.

De moderne mens moet in de plaats van de oude tot frase geworden begrippen, nieuwe woorden hebben, een nieuw alphabeth, om de eeuwige waarden tot uitdrukking te kunnen brengen.

Het nieuwe woord kan slechts uit een nieuw beleven van het „goddelijke" uitgroeien.

Hier zijn wij reeds midden in de mystiek. Trouwens een der grooten is voor Walter Nigg de vreeselijke ketter Eckhart, die zei: als ik niet was, zou God niet zijn. Het gaat er om, dat de mens als God wil worden. En zoo was, naar wij zien, de „moderne mens" er reeds in het paradijs, toen hij de leugen van Satan geloofde.

Als gezegd, de moderne mens moet meer kennen dan deze aarde. Hij zoekt aanraking met de eeuwige machten die hem van allen kant omringen. Hij kan van zijn nihilisme niet worden genezen, als hij deze eeuwige machten van allen kant niet leert kennen, beleven. Dat is een terugval in het animisme, zou men zoo zeggen, en dus wel een wonderlijke „Heimkehr".

Maar — het moet ook christendom zijn. Het christendom heeft den mens het diepst doen indringen in den wereldgrond. Indringen in dien „oergrond", al dieper, tot de mens het „goddelijke" vlak voor zich heeft, en het heeft bemachtigd.

Maar dan moet er natuurlijk een nieuwe Christus-gestalte zijn.

Walter Nigg ontdekte, dat Jezus Christus de ergste ketter is geweest, de voornaamste van de familie van Simon den Magiër, de Gnostieken, van Mani en Marcion en Eckhart en Tauler en Spinoza en Leibniz en zooveel meer. Hij heeft zich immers tegen de autoriteit van de Schriftgeleerden en van Kajafas gezet.

Is het bloot toeval, zoo vraagt de schrijver, dat nu men den ketter door een nauwkeurig onderzoek goed leert kennen, Jezus als ketter wordt herkend? Naar den „eeuwig Christus" moet de moderne mens heen. Daar zijn ook andere zijden aan Jezus, maar deze is wel de voornaamste. Van zulke gestalte gaat de geheimnisvolle uitstraling uit, die de atmosfeer schept, waarin het goddelijke den mens voor ogen treedt. Zoo wordt het Christelijke weer groot, bekomt het een gansch nieuw gewicht, de weg is geopend, waarop de mens genezing vindt. En als dit geschiedt, dan wordt eerst recht de situatie vervuld, van welke Jezus sprak in de gelijkenis van den verloren zoon: Und sie fingen an, fröhlich zu sein.

Zoo eindigt deze vreeselijke teekening van den modernen mens en de „christelijke" religie, die hij zoekt, een, die hem zeer goed het huis van den wereldraad van kerken kan doen binnentreden: Christus de Heer. Dat wil hij immers?

Maar — hij bedoelt zichzelf. De moderne mens blijft de natuurlijke mens aller eeuwen te zijn, die Gode gelijk wil wezen. Zichzelf wil verlossen. Voor geen macht wil buigen dan voor den eigen wil.

En als ik nu nog enkele grepen uit de historie doe, dan blijkt dat er in wezen niets veranderd is. De wijsgeer Troeltsch heeft meenen te kunnen zeggen, dat de mens van slechts weinig gedachten heeft geleefd.

Dit geldt inderdaad van den z.g.n. modernen mens, die de eeuwen door altijd weer hetzelfde zegt. Wat nog iets anders is dan het de eeuwen door hetzelfde Woord van God. Want dit wordt voor ons al rijker, naarmate wij het gehoorzaam onderzoeken, ons latend leiden door den Geest des Heeren, Die de Auteur er van is.

Met hartelijke groeten en heilbode, uw toegenegen

MARNIX.

PERSSCHOUW

DE OPSTANDING DES HEEREN BUITEN ONZE GESCHIEDENIS.

„In de Waagschaal" (barthiaansch) schrijft een artikel, dat we onverkort doorgeven. Alleen geven we enkele passages in vette letter:

In de strijd der geesten is de laatste eeuw reeds heel wat te doen geweest over de historiciteit van de opstanding. In zekere zin kan men zeggen, dat de discussie over deze vraag onvermijdelijk was, omdat men in brede kringen alléén het historische voor werkelijk hield en nog houdt. Historisch is dan hetgene dat werkelijk geschied is. En wat niet historisch is, is ook niet werkelijk, tenzij het behoort tot het rijk der eeuwige ideeën.

Met historisch bedoelt men dan al datgene wat behoort tot onze geschiedenis. Het geschiedt in onze ruimte en in onze tijd, is dus concreet. Het is, nadat het geschied is, voltooid en verleden, al kunnen de gevolgen soms nog lang voortduren. En het is éénmalig.

Bij ieder, die geïnsponeerd is door het natuurwetenschappelijk denken, moet vroeg of laat het inzicht doorbreken, dat dit alles niet kan gelden t.a.v. de opstanding. Namelijk daarom niet, omdat ze in het geheel niet geschied kan zijn. Zij is ten eenemale in strijd met het moderne wereldbeeld. De gedachte van een onsterfelijke ziel laat zich desnoods nog wel aannemelijk maken, al kan ze niet bewezen worden (en al is ze onbijbels). Maar de opstanding van Christus en in het algemeen de opstanding des vlees is een onmogelijkheid.

Geweldig veel werk is verzet, om dit inzicht ook in de Schrift te vinden. Maar wie goed ziet, moet al spoedig ontdekken, dat bij al die arbeid de Bijbel nergens het laatste woord spreekt. Dat laatste woord is steeds aan een wereldbeschouwing, die het bijbels getuigenis aan zijn critiek onderwerpt. Of men dan verder opereert met onsterfelijke zielen of met visioenen maakt geen wezenlijk verschil. Aan de Schrift is het zwijgen opgelegd. Daartegenover legt de orthodoxie van allerlei kleur steeds de nadruk op de historiciteit van de opstanding. Want is dat niet de bevestiging tegen alle subjectiviteit, en tegen alle loochening van de opstanding, dat ze ook werkelijk een historisch feit is?

Beide opvattingen stemmen daarin overeen, dat ze de werkelijkheid van de opstanding afhankelijk maken van haar historiciteit. De vraag, die wij ons stellen moeten, is deze: is dat bijbels verantwoord?

Wanneer wij de opstandingsberichten in het N. T. nagaan, dan valt ons op, dat twee gegevens behandeld worden, zoals men dat verwachten zou bij historische berichten. Het eerste is het lege graf. Op de Zondagmorgen na de begrafenis van Jezus zien de leerlingen, dat het graf leeg is. Dit is een historische gebeurtenis. De ooggetuigen worden met name genoemd (dat is bij zulk een vreemde gebeurtenis wel nodig) en de omstandigheden worden uitvoerig verhaald. Maar dat lege graf zegt hun niets. Het eenstemmig getuigenis van alle Evangelisten is, dat het lege graf de discipelen verbaast, maar geen aanwijzing is van Gods wonderdaden — nog niet. En dat kan ook niet anders. Het lijk kan gestolen zijn; Jezus kan schijn dood geweest zijn; ze kunnen ook in hun zenuwachtigheid bij het verkeerde graf gekomen zijn. Als historische werkelijkheid betekent het lege graf niets. Eerst later, als men weet, dat Christus uit de doden is opgewekt, wordt het lege graf tot een teken van de opstanding. Doch dat teken krijgt pas zin, doordat de betekende zaak hun geopend is.

Behalve het geopende graf zijn er de verschijningen. Maar wat geven die voor historische zekerheid? Wie bewijst, dat hier geen sprake is van hallucinaties, van visioenen of van paranormale verschijnselen?

Hier komt voor wie 't verstaat de betekenis aan het licht van de woorden van Christus tot de Emmausgangers. Jezus laat hen uit de Schriften zien, dat de Christus moest lijden en opgewekt worden. De opstanding van Christus blijkt eerst uit de overeenstemming van zijn verschijningen met de Schriften.

Hetzelfde vinden wij in I Kor. 15, zowel t.a.v. het kruis als van de opstanding. Dat Christus gestorven is. Dat is een historisch gegeven. Ieder, die daar toevallig aanwezig was, kon het zien. Daar was geen openbaring en geen verlicht oog des geloofs voor nodig. Alleen: het is de grens van onze geschiedenis. De dood als het volstrekte einde van ieder menschenleven relateert het gebeuren in onze tijd en markeert de door God gestelde grens. In de dood ontmoeten wij — of wij het zien willen of niet — de plaats, waar onze geschiedenis ophoudt. Voorbij de dood is er geen menschengeschiedenis meer, tenzij God er één schept uit niet.

Voor onze zonden, naar de Schriften, dat is niet alleen historisch niet vast te stellen. Maar het geldt in onze geschiedenis in het geheel niet. Dat Christus voor onze zonden gestorven is, geldt alleen voor God. Onze geschiedenis blijft een geschiedenis van zondaren. Maar deze zondaren — wij! — zijn rechtvaardig voor God door de dood Zijns Zoons. Dat mogen wij geloven, daar mogen wij het ware leven in hebben „naar de Schriften".

God betuigt ons, dat het zo is. Wij zijn op Golgotha bekeerd, waarachtig niet, omdat wij mensen daar a.h.w. in onze geschiedenis God vinden, maar omdat God daar van buiten af verzoenend ingrijpt.

En dat Hij is begraven. Dat is weer een historisch gebeuren, maar wederom aan de rand van onze geschiedenis. Het graf markeert de volstrektheid van de dood. Het graf betuigt opnieuw, dat de grens, die God aan onze geschiedenis gesteld heeft, absoluut is.

En dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften. Hier worden geen ooggetuigen genoemd. En die waren er ook niet. Want dit is een handelen Gods buiten onze geschiedenis. Tegenover allerlei apokriefe Evangelien betuigt de Schrift, dat de opstanding van Christus een daad van God is buiten onze werkelijkheid.

Daarom kan ook het geloof alleen er weet van hebben door openbaring, doordat God spreekt.

En dat Hij is... gezien. Hier geschiedt het ongeloof-

lijke, het onmogelijke, dat de opstanding ingrijpt in onze geschiedenis. De openbaring wordt geschiedenis. God heeft tijd voor ons. Hij sluit zich niet op in Zijn eigen tijd, maar vervult onze tijd met Zijn tijd. En nu worden de ooggetuigen wel genoemd, evenals in de Evangelien. Een hele wolk van getuigen, die de Heer gezien hebben, en die vanuit dit zien getuigen kunnen, dat Jezus de Christus der Schriften is, en dat de Schrift waarachtig Gods Woord is, omdat zij van Christus getuigt.

Naar het getuigenis van profeten en apostelen is de opstanding des Heeren geschied buiten onze geschiedenis. Maar zij grijpt daarin in. En wel zodanig, dat het graf geopend en leeg is, en dat wij getuigen kunnen, dat dit ingrijpen geschiedde ten derden dage. Daarin openbaart Christus zich als de Heer der geschiedenis. Naar Zijn eigen welbehagen grijpt Hij in de geschiedenis in. De gehele Bijbel is vol van zulk een ingrijpen Gods. Wanneer ons de grote daden Gods verhaald worden, dan gaat het telkens om een ingrijpen van buiten af, zonder causaal verband met de geschiedenis, die wij maken.

Dit ingrijpen kan alleen in het geloof gezien worden. Er is geen sprake van, dat het ongeloof — de mens zonder de Heilige Geest — op een of andere manier God zou kunnen ontdekken, omdat Hij in de geschiedenis ingrijpt. Ieder, die de Evangelien leest, ziet daar hoe de schare de woorden van Jezus hoort en zelfs getuigt, dat Hij spreekt als machtbebbende, hoe zij Zijn wonderdaden ziet en zich verwondert — en nochtans Gods grote daden niet ziet. Heel het O.T. verhaalt ons van de grote daden Gods, die het volk Israël ziet en nochtans niet ziet. En vinden wij datzelfde niet-zien niet terug in vrijwel alle geschiedschrijving en iedere dag ook weer in de kraant?

De opgestane Heer is de Heer der geschiedenis. Maar Zijn ingrijpen in onze geschiedenis is een ingrijpen van buiten af. De Heer is waarlijk opgestaan. Dat is geschied. Het is evenwel een ander geschied dan onze geschiedenis, en een geschied van andere waardij.

Dit brengt ons erbij terug, dat onze geschiedenis een grens heeft. Wij bedoelen nu niet de grens, die haar gesteld is door de laatste dingen. Wij bedoelen de actuele grens nu. Gods tijd begrenst onze tijd niet alleen van voren en van achteren (door de Schepping en de jongste Dag), maar (indien U het verstaat) ook van onderen en van boven. Dat de apostelen de verzenen Heer gezien hebben, betekent, dat deze grens ook gezien is. Dat zien heeft plaats gehad in onze geschiedenis. Maar in onze geschiedenis betekent het de grens der geschiedenis.

Deze grens betekent tevens een oordeel over onze geschiedenis. De Kerk kan hier in haar verkondiging niet genoeg de nadruk op leggen. Alle pogen om de opstanding te zien als het middelpunt van onze menschengeschiedenis, of om onze geschiedenis te zien als een stijgende lijn, die ten slotte op het Koninkrijk Gods uitloopt, verhuut de ernst van het oordeel en haalt bedektelijk of openlijk onze menselijke hoogmoed weer binnen. Onze geschiedenis heeft geen lijn, die, hoe dan ook, op God uitloopt. Onze geschiedenis heeft geen ruimte voor God. Als wij een middelpunt zoeken voor onze geschiedenis, dan is het Golgotha, waar wij metterdaad getoond hebben, dat wij geen plaats voor God hebben, waar het eigenlijk motief van al ons handelen zich blootgeeft als Godshaat.

De opstanding komt daar niet achteraan als een rehabilitatie in de geschiedenis, die dit achteraf weer goed maakt. Ze komt als een dag der wrake. Maar ze komt als een vreemde dag der wrake, die tevens een dag des heils is.

God heeft zelf het oordeel gedragen. In de opgestane Heer is de nieuwe mens Gods werkelijk, de mens, die voor de zonde gestorven is, die rechtvaardig is voor God. Hier is de mens, die van schuld overtuigd is, en nochtans vrijgesproken, de veroordeelde en nochtans zalig, gestorven, en zie, hij leeft!

Zo wordt dit oordeel over onze geschiedenis tevens haar ware zin. Zonder de opstanding van Christus zou de geschiedenis onzinig zijn. Wel zouden wij dat niet weten, maar wat kan de zin zijn van onze daden, als de dood hun bekroning en verdiende waardering is? Maar God geeft haar zin door Jezus Christus. Zij wordt het gebied, waar Hij ingrijpt om ons te redden, en waar wij de tijd hebben om ons te bekeren. Door de opstanding des Heeren wordt de tijd van onze zonde tot de tijd van Gods geduld.

Veel is er in de wereld gesproken en gedacht over de zin der geschiedenis. Maar wie de geschiedenis op zichzelf beschouwt, zal het laatste en beslissende erover niet ontdekken kunnen. Dat laatste en beslissende komt van buiten af tot ons. Christus is opgestaan. God heeft tijd voor ons. Wij hebben de tijd om ons te bekeren.

Wie dit artikel, van D. H. v. D., begrijpen kan, is knap. Als hij het geen hij begrijpt, maar onthoudt, is hij voor deze nieuwe gnostiek meteen gewaarschuwd.

K. S.

NASCHRIFT: * „Een gesprek?"

Eenige dagen na verzending der copie verscheen een publicatie in betrekking tot de Haagse Synode. Daaruit kan thans ook aan anderen duidelijk worden welke resultaten zijn bereikt en gezocht in een voorhands mondeling contact met „een smaldeel". We hopen volgende week over deze zaak iets te zeggen. Laat ieder inmiddels zich onthouden van onberaden reacties. Zoo duidelijk mogelijk zal moeten blijken welke publieke en officieële houding sommigen tenslotte aannemen tegenover de publieke en officieële uitspraken, rechtshandelingen en -normen van 1944 en vervolgens. Zulk een duidelijke situatietekening is dubbel noodig in dagen van hernieuwde en lang voorbereide aanvallen, welke weer geschieden met het wapen van verandering van norm. Men zal haar slechts bemoeilijken door onberaden reacties.

K. S.